

סיגל קטן התגלה בצפון הגולן ובחרמון ההררי

שמואל מזר, הקרן הקיימת לישראל וחוג כלנית - shmuelm@kkl.org.il

התצפית: 11.5.2017

פורסם: 18.7.2017

תקציר: סיגל קטן *Viola parvula*, מין חד-שנתי נדיר ביותר בישראל, של סיגל (אמנון ותמר), התגלה בצפון הגולן ובחרמון ההררי.

=====

סיגל קטן *Viola parvula* (סיגליים, Violaceae) היה מוכר עד כה רק מהחרמון הגבוה - בעמק בולען ועוד בכמה מקומות נוספים, כולם ברום של כ-1900 מ'. לאחרונה נמצא הצמח במרץ 2017 גם בצפון הגולן באזור הר חרמונית ברום של כ-1100 מ', וגם בחרמון ההררי ב-11.5.17 בסיוור כלנית בתחנת נחל ערער עליון ברום של כ-1600. מציאות אלה הן ברום נמוך יותר ממה שהיה ידוע עד כה.

סיגל קטן [1] הוא צמח חד-שנתי קטן שגובהו 2-7 ס"מ, הגבעול העלים וגביע הפרח שעירים, אך עוקצי הפרח קרחים. העלה דמוי מרית; עלה הלוואי המלווה את העלה מחולק לשלוש אונות: אונה אחת גדולה ודומה מאוד בצורתה לעלה עצמו, שתי האונות הנוספות קצרות, סרגליות ומחודדות. עוקץ הפרח ארוך מהעלה, קרח, מלווה בשתי חפיות זעירות (עד 1 מ"מ) אשר קשה להבחין בהן. חפיות אלה משוננות הנראות היטב תחת זכוכית מגדלת טובה. ונמצאות מתחת ל"ברך" העוקץ. הפרח לבן בעל כתם צהוב במרכזו, דרבן הפרח אינו בולט מהגביע.

סיגל קטן. צילם: שמואל מזר ©
מימין לשמאל לפי הסדר: גביע שעיר וחפיות; דורבן חבוי; עוקץ הפרח קרח; פרח
להגדלה - לחצו על התמונות

סיגל קטן נמנה על 4 מיני סיגל בר חד-שנתיים [2] המייצגים את הקצה הביוגיאוגרפי הדרומי של תפוצת הסוג סיגל, אשר בעיקרו הוא בעל תפוצה צפונית אירו-סיבירית; רוב מיני הסוג (בסוג 95 מינים) הם עשבוניים רב-שנתיים, אך כלפי האזור הים-תיכוני התפתחה במשך האבולוציה קבוצה של מינים חד-שנתיים בהתאמה לקיץ היבש. הנפוץ ביניהם בישראל הוא **סיגל צנוע** ואילו **סיגל תמים** ו**סיגל עטוי** הם מינים "אדומים" נדירים ביותר המגיעים בתפוצתם עד רכס מעון (שמידע, פולק ופרגמן-ספיר, 2011). למינים חד-שנתיים אלה מצטרף **סיגל קטן**, גם הוא מין נדיר ביותר שהיה ידוע עד כה רק מהחרמון הגבוה והאתר החדש שנתגלה בצפון הגולן הוא הנקודה הדרומית ביותר בעולם הידועה כיום.

סיגל קטן. צילם: שמואל מזר ©
שתי תמונות מימין - הצמח בבית הגידול בהר חרמונית; משמאל - עלה ועלה-לוואי
להגדלה - לחצו על התמונות

ספרות:

שמידע א פולק ג ופרגמן-ספיר א 2011 הספר האדום - צמחים בסכנת הכחדה בישראל, כרך ב'. רשות הטבע והגנים.

[שמידע א ופולק ג סיכום השתלמות כלנית בחרמון 10-11.5.2017. כלנית 4](#)

הערות

[1] התיאור מובא מתוך בדיקת הצמחים בשדה, בספרות מתוארים הצמחים מטורקיה ומאירופה כבעלי שונות בתכונות השונה באופן חלקי מזו שנצפתה בשדה בגולן.
[2] שני מינים נוספים, סיגל תלת-גוני וסיגל ססגוני הם כנראה פליטי תרבות אשר לא נמצאו בתנאי בר בישראל בחמישים השנה האחרונות.

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: מזר ש 2017 סיגל קטן *Viola parvula* התגלה בצפון הגולן ובחרמון ההררי, חדשות בוטניות, כתב-עת "כלנית" מספר 4.

[סיגל קטן *Viola parvula* התגלה בצפון הגולן ובחרמון ההררי](#)

=====